

Det Kongelige Nærings- og Fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Deres referanse
22/5204-1

Vår referanse
22-1511

Vår dato
04.10.2022

NNN hørings svar - Forslag til forskrift om forbud mot negative servitutter og eksklusive leieavtaler i dagligvaremarkedet

Bakgrunn

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN) organiserer arbeidstakere i mat- og drikkevareindustrien. For den norske industrien er handelsnæringsens betydning stor i det mesteparten av produksjonen selges i dagligvarehandelen.

Økende vertikal integrasjon

NNN mener økt vertikal integrasjon er et sentralt område, og det legges for lite fokus på betydningen av dagligvarekjedenes sterkt økende inntreden i produksjons- og foredlingsledd. Med dette mener vi områdene; råvareproduksjon, matvareindustrien, og grossist og distribusjonstjenester. De tre dagligvarekjedenes stadig økende integrasjon i hele verdikjeden er også et uttrykk for større maktkonsentrasjon. Dagligvarekjedenes integrasjon i foredlingsleddet utfordrer maktbalansen og fordeling av verdiskaping i verdikjeden.

Generelt om tilgjengelighet av lokaler for eventuelle nye aktører

NNN mener tilgjengelighet av butikklokaler er en faktor til ubalanse i matmarkedet. Vi har for eksempel sett at Coop sitt oppkjøp av ICA-butikkene, gav dem umiddelbar økt markedsandel. Dette viser at dagligvarekjedenes kontroll av tilgjengelige butikklokaler og etablering av nye lokasjoner gir makt i forhold til kontroll i dagligvaremarkedet. Norge har blant Europas største butikk tetthet, og kostnadene med overetableringen vil kunne overføres til forbruker gjennom høyere priser. Det finnes også eksempler på at en av de tre store kjedene har kjøpt opp butikklokaler i et område kun for å holde en annen kjede borte fra det samme området. Vi mener regulering på dette feltet må til for å sikre nye aktørers mulighet til å komme inn i dagligvaremarkedet og hindre unødvendige kostnader legges på den norske forbrukeren.

Vår dato
04.10.2022

Vår referanse
22-1511

NNN har følgende svar på høringen:

1. Vil en forskrift som regulerer eller forbyr bruk av negative servitutter og eksklusive leieavtaler i dagligvarebransjen gjøre det lettere for aktører å etablere seg?

Sv: Vi mener det vil gi god positiv effekt ved å hindre de tre dagligvareaktørene i å skaffe seg eksklusivitet eller kontroll på egnede næringseiendommer i geografisk definerte områder.

2. Bør et forbud oppstille objektive kriterier for når en servitutt eller eksklusivitetsavtale er ulovlig?

Sv: Ja, vi mener det er viktig for alle parter. Tydelig forskrift/lov på dette området vil sikre forutsigbarhet og større konkurranse.

3. Hvis det skal oppstilles en objektiv terskel for markedsandelen til rettighetshaver i et lokalt marked, hva bør denne terskelen være?

Sv: NNN har ingen merknader til dette punktet.

4. Hvis det skal oppstilles objektive terskler for markedskonsentrasjon, og det tas utgangspunkt i hvor mange aktører som er etablert i det lokale markedet, hvilket antall konkurrerende aktører bør legges til grunn?

Sv: NNN har ingen merknader til dette punktet.

5. Er det tilfeller hvor negative servitutter og eksklusivitetsavtaler kan ha effektivitetsgevinster?

Sv: Dagligvaremarkedet har en gitt mulighet til omsetning mot forbruker som fordeles mellom de tre aktørene. Vi kan ikke se at økende antall butikker, eller overetablering i geografiske område, fører til økt verdiskapning i verdikjeden for mat og drikke. Vi mener overetableringen må reduseres for å spare forbruker for økte kostnader, gi reduserte logistikk kostnader for verdikjeden, og gi flere heltidsstillinger i dagligvarehandelen.

6. Vil en veileder være tilstrekkelig for å løse problemene med allerede eksisterende konkurransebegrensende negative servitutter og eksklusivitetsavtaler?

Sv: Nei, NNN mener at maktkonsentrasjonen til de tre dagligvareaktørene er så stor at en veileder ikke vil løse problemene.

7. Bør det innføres en opplysningsplikt for stiftelse av nye servitutter og eksklusive leieavtaler?

Sv: JA.

Med vennlig hilsen
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Lars Iver Wiig
Næringspolitikk/ Rådgiver
Tlf.: +47 90649110
Epost: lars.iver.wiig@nnn.no

Dette brevet er godkjent elektronisk i NNN, og har derfor ingen signatur.